

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esce de 2 ori: Mercuria si Sambet'a, Fieca una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. v. a. Pentru tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 40 doldeceri, or 3 galbini mon. sunatória. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 116.

Brasiovu, 11. Decembre 1863.

Anulu XXVI.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Contributiunile Transilvaniei.

I.

Diet'a Transilvaniei petrecundu diplom'a din 20. Oct. si patent'a din 26. Fauru in calitatea de legi a tierii, prin acésta fapta s'a lapadatu totuodata de drep-tulu de a mai vota ea insasi sumele de contributiuni, care ar' fi a se aruncá pre locuitori si a se scóte dela ei. In locu de acestu dreptu vechiu diet'a Transilva-niei castigá altu dreptu nou, de a tramite la parlamen-tul imperialu 26 deputati spre a votá séu denega a-colo in comunu cu ceilalti representanti ai tieriloru im-periului contributiunile de ori-ce plasa.*)

Intre acestea poporulu astépta cá tocma acei 26 deputati ardeleni se'i mediolocésca usiorare de o parte a contributiuniloru, care'lu apasa mai greu.

Sesiunea din estimpu a parlamentului, inceputa la Juniu, si continuata cu intrecurmari, lunga pentru altii, fórte scúrta pentru ardeleni, se apropie catra capetulu seu, fara cá se fia avutu pana acumu cu privire la con-tributiuni, vreunu resultatu positivu pentru Transilvani'a.

Unii ómeni se voru mirá si acumu cá si mai deu-nadi, pentru ce voimu noi a desvinuí lips'a de resul-tatu numai prin scúrtimea timpului.

La acésta intrebatiune voimu a respunde si noi, inse precumu se va vedea din decursulu acestei diser-tatiuni, cu istori'a tierii, cu diplom'a si patent'a la mana, cumu si cu o multime de cifre alaturca, la care tóte ceremu acumu cá neciodata luarea-aminte a ceti-toriloru.

In poterea diplomei leopoldine din 1691 Transil-vani'a se oblegase a plati la vistieri'a statului in ani de pace numai cate 50 mii taleri (1 taleru facea pe atunci 1 $\frac{1}{2}$ fiorinu), eara in timpu de resboiu 400 mii fiorini; eara modulu repartitiunii si alu scóterii dariloru tier'a (status et ordines) ilu pastrase cá unu dreptu alu seu fundamentalu. Preste acésta tier'a de-dese la statu inca si veniturile domeneloru fiscale, cumu si ale vamiloru, salineloru si alte venituri ce se numiá si mai nainte a le camerei séu fiscului tierii cu acea conditiune inse, cá imperatulu si respective regele Un-gariei se copere din acelea o parte a speseloru belice, cumu si platile gubernului si ale tablei re-gesci; eara comitatele, districtele si scaunele isi a-vea fiacare casele loru domestice, din care erá se se copere spelese din laintru tocma cá si in republicele cele merunte, cá in cantónele elvetiene, intr'aceea inse amplotatii municipali au traitu totudeauna, s'au inavu-titu si ingrasiatu din spinarea poporului, din daruri, trasuri, rosuri si mancatorii, intocma cá in Turci'a, cá si pe airea, cá si in Ungari'a, cá si in alte cateva tieri austriace, cá si in Françi'a pana la 1800; prin urmare poporulu dá si pe atunci mai totu ce castigá, numai catu dá fara neci o regula si lege, dá si pla-tea numai misera contribuens plebs, eara privilegiatii nemicu. Mai adaugemu, ca asia numitulu militare quan-tum, citatu mai susu din diplom'a leopoldina neci-odata

nu se ajungea, ci diet'a trebuea se se invoiésca din ani in ani alu mai adauge, inse totu intre intrige si certe, pentruca o parte din aristocrati se invoiá la crescerea dariloru, eara alt'a neci-decumu. In cele din urma cur-tea cástiga pre cativa boieri, eara anume pe Betlenesci, cumu si pre cativa sasi spre scopulu de a regula da-rile cu delaturarea diplomei. Asia in a. 1759 curtea se invoi cu diet'a, pentrucá de aci incolo Ardealulu se nu-mere la statu pe fiacare anu cate 879,033 fl. si 25 cr. ceea ce dupa cursulu si dupa multimea bauiloru din dílele nóstre ar' corespunde la o suma camu de trei milióne, ca adica e multu mai usioru a dá astadi 3 fiorini decatu pe atunci 1 fiorinu. Intr'aceea boierii tie-rii in cunoscut'a loru nestatornicia indata la 1761 au inceputu earasi a protestá in contra susu atinsei sume; cu tóte acestea ea a remasu multu puçinu totu camu aceea pana la a. 1847.

Este de insemnatu si de tienutu bine aminte, ca diet'a tierii in totu decursulu aceloru certe nu cerea so-cotéla despre veniturile din fiscalitati, vami, saline scl. prin urmare fisculu facea cu ele ori-ce voiá si acestui felu de venituri mai nemeni nu'i dá de capeteiu. In modulu acesta tier'a erá si pana la a. 1848 lipsita de celu mai scumpu dreptu constitutionalu: de a cere dela regimul socotél'a.

Prin treptat'a regulare a sistemii de contributiune s'au fostu introdusu si in Transilvani'a urmatórele con-tributiuni direpte si anume: a) taxa apertinentialis, a-deca darea pe pamentu, care se impartise in 4 clase dupa calitatea lui si se platea dupa galét'a (64 cupe) de semanatura de clasa 1 cate 20 cr., de a 2. cate 16 cr., de a 3. cate 12, de a 4. cate 8 cr.; b) tacs'a venituriloru private, de es. din vinarsarii, berarii, mori, s. a. s. a.; c) tacs'a pe vite si anume de 1 bou séu calu 24 cr., de 1 vaca 20 cr., de 1 vitielu séu mansu 15, de 1 berbece, óie, cadra 3, de 1 porcu 5 cr., de 1 stupu 3 cr.; d) tacs'a protectionala si anume 1 capu de barbatu 18 cr., eara o femeia 12 cr.; e) tacs'a ca-pului si anume tieranii liberi (in sasime si boieranasii) cate 4 fl., iobagii (numai) 2 fl.; dilerii 3 fl., corabierii 30 cr., baiasii 1 fl., evreii 6 fl., eara veduvele pe diu-metate din catu platisera barbatii loru; f) tacs'a de burgari, de negutiatori si meseriesi se impartia dupa cetati si orasii in 4 clase cu cate 6, 7, 8 si 10 fl.; g) tacs'a oieriloru, carii isi au economi'a in tierile ro-manesci si in Bulgari'a, de 1 bou, bivolu, calu, asinu, cate 12 cr., de 1 vaca 10 cr., de junci, juninci, vitielu, mansi, cate 7 $\frac{1}{2}$ cr., de porcu 2 $\frac{1}{2}$ cr., de oie, capra, berbece, tiapu cate 1 $\frac{1}{2}$ cr.

Sum'a totala a toturoru contributiuniloru ce se scotea dela poporu se impartia dupa urmatórea cheia:

$\frac{60}{80}$ parti séu 75 din 100 erá asia numit'a contri-butiunea militara, militare quantum, séu adeca acea dare, ce intru intielesulu (nu inse si dupa liter'a) di-plomei leopoldine se numerá in vistieri'a comuna a statului austriacu, eara $\frac{7}{80}$ séu 8 $\frac{1}{2}$ din 100 intrá in cas'a provinciala a tierii si $\frac{13}{80}$ séu 16 $\frac{1}{2}$ din 100 in cas'a domesticala a tienuturiloru.

Acumu se vedemu camu catu facea acestea pro-cente in totalulu loru. Se luamu de esemplu an. 1841. In acelu anu

*) Care votare séu denegare inca e nu mai consultativa. — R.

Contributiunea militara a fostu	1,077,986 fl. 50 cr. mc.
„ cea provinciala numai	125,765 „ 7 „ „
„ cea domesticala numai	233,563 „ 50 „ „
Sum'a totala	1,437,315 fl. 47 cr. mc.

Acésta suma de contributiune dirépta la antei'a vedere era intru adevéru fórte mica pre langa sum'a totala ce se plateste in timpurile acestea si pre langa ce se platea pe atunci cu tierile romano-slave.

Adaugundu noi la sum'a de susu ioca si sumele esite in anulu 1811 din contributiunile indirepte, adica din vami 251810 fl. din sare 910.297 fl., din loteria 83.675, din poste 54.985, sum'a dariloru direpte si indirepte s'a suitu pe anulu 1811 la 2,747,646 fl. m. c.

Ei, dara sub sistem'a absolutistica ni se mai facú inea si alta socotéla subtirica si fina. Se computara adica: 1) asia numitele celatiuni, séu adica bani pitulati si furati prin scutirea unui mare numeru de tierani in favórea domniloru loru, care se urcá pana la 1 milionu; 2) contributiunea ce ar' fi trebuitu se numere toti nobilii, clerurile, amploiatii si alte clase scutite prin datin'a vechia si care ar' fi facutu earasi, la $\frac{1}{2}$ milionu; 3) contributiunea ce o platea deadreptulu domniloru preste 300 mii familii tieranesci in robote de 52, 104 si 208 dile de lucru, cumu si in dieciueli, in pui, oua, gaini, canepa, tortu, cernutu, tiesutu scl., care tóte trebue se se compute pe anu celu mai pucinu in $2\frac{1}{2}$ milióne fiorini m. c., precumu se va vedé din unu altu computu ce póte fi ca ne vomu face cu alta ocaziune, ce inse intr'aceea ilu póte face fiacare pentru sinesi.

In anulu 1847 sum'a totala a tuturoru contributiuniloru direpte si indirepte si venituriloru statului (afara numai de fiscalitati si de moneteria pe care nu le poturamu descoperi) intrata in visteria a fostu 2,828.759 fl. m. c. Acésta suma in anulu revolutionariu 1848 a scadiutu la 2,330.713, care in a. 1849 nu se mai póte soi cata a fostu, ca o a luatu pe rapite care cumu au apucatu mai antaiu. In anulu 1850 incependu a se regula trebile sum'a totala se sui la 3,951.253 fl. m. c. Dupace din anulu 1851 inainte au inceputu a se regula darile vechi si a se introduce altele noua si monopolurile sumele anuale crescúra fórte rapede, in catu de ese la a. 1856 sumele impreunate din contributiunile direpte si indirepte (inse fara creseaturi) esira la 10,862.447 fl., eara adaugundu si creseaturile 11,100.245 fl.

In anulu 1860 darile direpte si indirepte si creseaturile aruncara sum'a totala de 13,049.388 fl. v. a., dicemu: treisprediece milióne 49 mii trei sute optu dieci fiorini v. a. Eara acésta suma se aduná:

Din contributiunile direpte	3,761.495
„ cresceluri la trebuinti'a tieriei	224.002
„ la fondulu urbarialu	1,792.018
„ a vieriloru	31.500
„ tacsá sidocsiala	8.145

Darile indirepte (sare, tacsé, monopoluri 7,224.668

In altu articulu vomu afla, cumu s'au si intrebuintiatu aceste sume.

Correspondintia privata.

Sabiiu 15/2. Dec. 1863. Fiindu intieleginti'a romana de aici incunosciintata de timpuriu despre sosirea dela Vien'a a Esc. Sale v.-presiedintele guvernului D. Basiliu Popp, aceea si fú cá printr'unu electru cuprinsa de unulu si acelasiu simtiu, si cugetu nationalu, si patrioticu — fara deosebire de stare si confesiune — de a luá parte la o intimpinare si primire onorifica, precumu la bineventarea Esc. Sale. — Spre acestu scopu in 13/1. Dec. la 1 óra d. a plecára cá la 20 de inisi dintre inteligintia romana dela Sabiiu cu mai multe trasuri catra Christianu in departare preste unu milu, unde — la ospatari'a cea mare din mediuloculu comunei asteptara venirea Esc. Sale, care pe la 6 óre de séra si sosi cu carulu postei, — acesta fú opritu a stá in locu, eara Esc. S'a, care erá insocitu de pré-onorata s'a consorta, deschidiendu fréstra carului, fú bineventatu de catra deputatulu Dimitrie Moga cu urmatórele cuvinte:

Esc. Ta! Amu venitu acei deputati romani, carii ne aflamu in Sabiiu cu o mare parte a inteligentii romane, cá se ne descoperimu bucuri'a, care o simtumu, ca Dumniediu te a adusu eara in mediuloculu nostru, — primesce aceasta a nóstra descoperire, cá unu sinceru si curatu semnu, ca noi pe Esc. Vóstra ve iubimu, cá pre unu romanu, cá pre unu frate alu nostru, — nu din lingusire, nu din ceva interesu privatu, neci din ceva temere, ci singuru din sinceritate, din amóre, si iubire adevératu romana purcede pasulu acesta alu

nostru catra Esc. Vóstra, — si noi suntemu de aceea firma si neclatita credintia, ca pre Esc. Vóstra tocma asemene simtiri ve conducu, ve nutrescu, si ve vor conduce, si ve vor nutri pana in finea vietii; — oredem si speramu aceasta, pentruca si Esc. Vóstra sunteti fiulu alu unei si aceiasi natiuni -- a careia suntemu si noi — adeca sunteti romanu, cumu suntemu si noi — si din acestu punctu de vedere, speramu, ca durerósele temeri a le natiunei romane escate din unele neintielegeri intre deputatii romani ai corpului legislativ alu Transilvaniei se voru imprastia, — Esc. Vóstra cá celu d'antaiu consiliariu de statu alu gloriosului nostru monarch din natiunea romana, cu tóta influintia, care o aveti inaintea Inaltului Monarchu, veti colucra, cá acele se se imprastia, — eara pre viitoriu veti fi povatiuitoriu causei nóstre romane, veti colucrá cu tóta tari'a, cá intre romani se fia, si se domnésca unu cugetu, unu simtiu, si o unire adevérata, — pre cei, cari s'ar' abate dela principiulu acesta, ii veti capacítá, ajutá, si povatiui — dara parasi neci odata, — cu o vorba, ve veti sili a inaintá binele comunu alu natiunei nóstre cu puteri unite, — cá numai asia, si nu altumintrelea isi va puté cuprinde natiunea loculu acela, care i lau menitu sórtea, pentru care noi cu totii suntemu gat'a de a trai, si a muri! — Dumniediu se te tiena la multi ani!!!

Esc. S'a, cu cunoscut'a s'a blandetia, sinceritate, si cordialitate respunde camu urmatórele:

Domniloru si Fratiloru!

Mare surprindere mi-ati facutu cu această onorifica intempinare, bucuri'a care me cuprinde in acestu momentu nu o potu esprime cu cuvinte, nu, Domniloru si Fratiloru! ca afara de aca, ca marimea bucuriei precumu si a durerii numai a simti se póte, eara nu a se esprime cu cuvinte, trebue se ve marturisescu, ca dupa cate s'au vorbitu si s'au scrisu in dilele din urma, me cuprinsesa o temere, ca eu, Domniloru! — care din cumu amu pasitu pe scen'a vietii publice in toti pasii mei, in tóte lucrarile mele, — pe sufletulu meu ve spunu — mai multu amu avutu inaintea ochiloru fericirea si inaintarea binelui publicu, si alu iubitei mele natiuni, decatu alu meu, — ca eu, Fratiloru! care amu datu dovedi cu fapte, ca mi iubescu natiunea, a carii fiu adevératu sum, eara nu numai adoptatu, — care mi-su consciu, ca neci unu reu natiunei mele nu amu facutu, — ca eu dicu, sum parasitu, sum perdutu pentru natiunea mea, — si asia ve puteti intipui bucuri'a mea cea mare, candu vediu, ca aceea temere a fostu nefundata; bucuri'a mea, candu vediu, ca in locu se fiu silitu a dá curgere libera dorerei mele, vediendume nunumai nespriginitu, ci si impedeatu de a conlucrá mai incolo spre inaintarea si fericirea binelui natiunei mele, — s'au imprastiatu insusi prin onorific'a primire ce-mi faceti Dvóstre tóte acele durerose temeri, si neintielegeri, cari trebue se dicu — fara cauza destula s'au escatu intre membrii romani ai dietei transilvaniei, — si spre marea stricare a natiunei prin unii s'au straplantatu si in animele cele nestrucate a unei mare parti a intielegintiei romane ardelene.

Eu, Domniloru si Fratiloru! déca amu vreunu pecatu, in catu se tiene de lucrarile mele publice, acel'a nu póte fi altulu, decatu ca eu in tóte lucrarile mele, unde pe lenga binele si fericirea natiunei mele se lucra si de binele si intarirea tronului, neci cestu din urma nu l'amu lasatu din vedere neci odata si trebue se ve marturisescu, ca nu'lu voiu lasá neci de aci inainte, pentruca eu sum in anim'a mea convinsu, ca inaintarea si fericirea natiunei romane din imperati'a Austriei e strinsu legata cu intarirea Tronului! (Bravo! Se traiésca!)

Dara sum convinsu, ca chiaru acestu principiu alu meu din parte cea mai mare a iubitei mele natiuni, ba cutesu a dice, ca de catra toti bine-simtitorii romani nu numai nu mi se va adscrie de pecatu, ce din contra se va considerá de virtute, ca bine scimu cu totii, ca cea mai frumósa virtute a romaniloru transilvani au fostu totudeauna credinti'a si alipiréa catra Domnitoriu (Se traiésca! Asia e! Se traiésca!) Déca veti merge si Domni'a-Vóstra totu pe calea aceasta, — despre ce eu neci catu de pucinu nu me indoiescu, — atunci vomu inainta binele comunu alu patriei, si deosebu alu natiunei nóstre cu puteri unite, — eu o voiu sprigini Domniloru cu tóta anim'a si din tóte puterile mele pe calea aseasta; — una inse e tare de lipsa intre noi, in crederéa, Domniloru, si sinceritatea, aceste trebue se se asiedie intre noi, si atunci va fi unu semtiu, unu cugetu intre toti — precumu vediu, ca este in momentulu acesta intre cesti pucini, cari ne aflamu aci la olalta, — unu semtiu, unu cugetu, cu care mi faceti aceasta onorifica intempinare, sternira in mine o nespusa bucuria, care me face a ve esprime cea mai sincera si

mai caldura multumita, poftindu, cá Dumnedieu si pe D-vóstre se ve tiena la multi ani ferioiti! Se traiti!

Salutarea si responsulu fú insocitu de catra intielegintia romana, si vreo cativa locuitori comunali adunati in prupa de repetite ori cu „Se traiésca Esc. S'a!" De aicea carulu postei pleca catra Sabiu, care fú insocitu de caretele deputatiunei romane pana la locul menirei sale, — eara dela cas'a postei inoa au fostu Esceleutiile Sale concomitate pana la cortelulu seu, unde spre o nemarginita bucuria a familiei so-sira sanetosi, — eara deputatiunea romana poftindule o odichnita liniscire de nópte, cu o bucuria indestulitoria se retrasa, petrecundu in insocire la olalta pana tardiu in órele de nópte.

A doua di pe la 1 óra d. a. intieleginti'a — fara deosebire de stare, si confesiune — salutá pre Esc. S'a din nou in corpore, rostindu cuvintele de bineventare D. protopopu si deputatu Hanea, — la cari Esc. S'a respunse totu in intielesulu de sér'a trecuta. —

Implinindu'si intieleginti'a romana o datorita fratiésca si patriotica, atatu de scumpa, me grabescu a o face aceasta cunoscutu si on. publicu cetitoriu, avendu inaintea ochiloru cu deosebire aceea impregiurare, cá se fia tramitietorii nostri odichniti intru aceea, cumuca de si se afla la unele intrebari chiar' si vitale vreo diversitate de opiniuni intre noi, cá deputati dietali inse nu vomu perde neci o ocaziune dinaintea ochiloru de a sustiené — cu ori-ce pretiu demnu de starea nóstra, si a filoru natiunei romane — bun'a cointielegere, — cá asiá se se pota odata convinge despre o parte atat inimicii causei romane, catu si cei preocupati de oresi careva idei si intipuri scalciate, cumca natiunea romana si intieleginti'a romana cunoscuta mai de aprópe in tóte impregiurările esi scie apretiu pre celu d'anteiu barbatu alu seu din statulu civilu, onorandlu cu tóta increderea, precumu l'au onoratu la inceputulu Dietei cu votulu universalu alu medulariloru aceiasi la candidatiunea de presiedinte alu dietei, eara lá amanaarea Dietei cu voturile concentrate de a fialesu de deputatu la senatulu imperialu! eara de alta parte, cá atatu lingusitorii cri esi venéza numai interesele loru proprii, si clevetitorii de confratii loru nationali, séu fiindu aceia de nationalitate straina, inse cá soldati straini, esi implinescu acelu servitiu depositoriu, numai spre a puté semena simburele discordiei intre noi in interesu antinationalu romanu — se amutiésca pentru totudeauna!

Unu deputatu romanu.

Dela Dieta. Date statistice.

Comisiunea dietala pentru propositiunea a noua (desarcinarea pamentului) luà la cunoscintia starea presenta a mesuratorei areale corese, cu deosebire in privinti'a acelu specii de cultura, cari dupa prescrierile patentei de desarcinare se iau dreptu cinosura la mesurarea desdaunarei.

Dupa starea de facia Tranni'a din preuna cu partile aneose cuprinde: 2,690,000 jugere de aratura, 1,878,000 de fenatiu, 49,700 de jugere de vii, la olalta 4,637,700 jugere, eara de celelalte specii de cultura cuprinde: 4143,859 jugere de padure, 1,170,860 jugere de pasiune, 4,318 jugere de trestisiu; eara pamentu neproductivu 344,080 jugere, la olalta 5,663,117 jugere.

Dupa starea presenta a mesuratorei areale corese cuprinsulu arealu alu Tranniei dinpreuna cu partes adnexae este de 10 mil. 3 sute de mii jugere, care diferéza de estensiunea geografica a tierei, luata in comunu de 1110 mile patrate, inca cu 8 sute de mii de jugere.

Tranni'asingura, fara de partes adnexae, dupa starea mesuratorei areale corese coprinde: 2,342,000 jugere de aratura, 1,718,000 de livedi si 89,139 de vii, la olalta 4,099,149 jugere; mai de parte 3,806,000 jugere de padure, 1,076,000 de pasiunitu, 4000 de tristisiu si 302,974 de pamentu neproductivu; la unu locu 9,288,123 jugere de pamentu.

Inainte de a se incepe cautarea desdaunarei urbariale, ce urmà mai tardiu, dupa starea de atunci a mesuratorei areale corese Tranni'a cu partes adnexae cuprinde: 2,160,000 jugere de aratura, 1,570,000 de livedi si 40.000 de jugere de vii, la olalta 3,770,000 de jugere.

Arealulu acestoru specii de cultura, ce sunt de cinosura pentru desdaunarea urbariala, s'au maritu de atunci prin inaintarea mesuraturei areale corese cu 8 sute de mii de jugere.

Parastasu.

Eri in 12. Dec. la 9 óre capitululu metropolitanu cu Rev. Pappalvi in frunte, insociti de profesori serbara liturgi'a

solena pentru repausulu sterna a P. L. Andreiu Mursianu, dupa carea urmà parastasulu cu solenitate, precumu Blasulu celu pucinu de ani 20 inóce nu a vedutu. La lacheiare profesor. Nic. Salomonu tienù o cuventare amesurata ocaziunei, prein care si mai multu adause lustrulu acestei dile Cantarile beserecesci, cumu si versurile ocazionali totu de numitulu N. S., fura esecutate de D. Protopopu on. N. Begnescu si chorulu de curcendu reinfientiatu de D. Sa.

Dorerea pentru mutarea barbatului, carele prin farmeculu lirei sale asiá multu a contribuitu la regenerarea nostra nationala, se vedea pre faéiele toturoru, si mai multu o semtiamu unulu fia-care in pieptu candu oratoriulu pre la capetulu cuventarii sale aduse inainte locul repausatulu (v. poesiele lui A. M. p. 45).

De apune unu lucéferu pre ceriulu celu seninu,
O umbra-i prinde locul; de cadu barbatu cu nume,
Eroi in graiu si 'n fapta, trecu seculi pana vinu!

— Nu potu se nu amentescu si despre repausarea be-tranului nostru basilitu Basiliu Bonif Erdely; carea s'a in-templatu in 21. Nov. Nu voliu insirá multe de viet'a cea forte miscata a barbatului acestui-a. Ea este cunoscuta mai in tóta Transilvani'a. Inca de teneru intratu in ordulu a-mintitu sierbi, cá profesor de retorica si poesia preste 20 a. alti vreo 20 -i petreca mutandu-se prin tiera dela o seracia de monastire la alta, pana ce in urma stemperatu de etate fú chiamatu indereptu la monastirea de aici, unde se stinse in etate de ani 78. Iovialitatea, cu care se facea placutu totu-roru, nu la parasitu neci odata in vietia. Cate suferentie, miserie, necasuri au ajunsu pre omulu acest'a, totusi neme n'a auditu cuventu de amaretiune ori neindestulire din gur'a lui; din contra totu deauna se aratá multumitu cu sortea sa, si intru atata repausatulu a fostu adeveru monachu.

— Mai susu facui amentire de chorulu Dlui Begnescu. Cugetu, ca nu voliu face lucru neplacutu o. p., deca voliu impartesi mesurele luate in Blasiu pentru invetiarea ritului, cantariloru beserecesci si-ale muzice vocali. — Ritulu pana acumu in seminariulu de aici nu s'a propusu. De aci preutii teneri unii trageau intru o parte, altii intru alt'a. Uniformitatea patimea — de si nu in cele esentiali. De cantari, vai de locu! si nezairi mai vai, decatu chiaru in monastirea nostra. Pentru vindecarea acestoru neajunse prea ven. nostru ordinariatu in tomn'a acest'a sisteméza o profesura pentru ritulu besericescu cu remuneratiune de 500 fl. si cortelu, chiama pre D. Begnescu, parochulu din Campiani si-lu insarcinà cu propunerea ritului si-a cantului besericescu in seminariulu de aici. Fia, cá laudatulu D. se póta ajunge pre deplinu scopulu, pentru care este chiamatu!

Era pentru music'a vocala inca in primaver'a trecuta se aduse unu artistu, D. Zänker, cu rem. éra de 500 fl. si cortelu, carele incepú mai cu de adinsu in tomn'a acest'a cu tenerimea din gimnasiu si norma. Numitulu D. imparte pre lunga ace'a si instructiune privata in violina si claviru. Unii dintre scolarii mai cu prindere se folosescu de ocaziune si inveti'a aceste arte frumose.

— Scolari suntu in norma la 120, in gimnasiu preste 500, Teologi cá 50 — si, asiá disu, moralisti rectius popandi: ceva preste cinci dieci; cu totulu sunt in institutele de aici (a foia de scol'a poporala: 750 de teneri. —u.

CHRONICA ESTERNA.

Congresulu europeanu si idea lui inca totu nu e parasita; dincontra Franci'a vede pentru elu unu prospectu mai favorabilu; pentruca, Napoleonu, dupa ce fú provocatu a esi inainte de intrunirea congresulu cu unu programu, programu precisatu despre agendele lui, respunse Austriei, Rusiei, Prusiei, si federatiunei germane, ca elu nu'si aróga a face programe poteriloru, si veri-care se vina la congresu cu program'a sa; si cu apucatur'a acésta starni unu felu de in-crede-re intentiuniloru sale, incatu dupa ce fú si alu doile in-timpinatu cu acelasu respunsu, puse pe ministru, a tramite o nota circulara la acreditatii sei soli, de cuprinsu, ca Franci'a, déca i se cere, va face si programa congresulu, care respira numai pacea europeana. Se respandesce inse, ca Napoleonu, déca va vedé, ca nui succede planulu congresulu neci dupa acésta, va esi é' la lume cu unu manifestu, in care va arunca tóta vin'a nenorociloru si asupririloru pacei armate, precumu si urmarile unui resbelu europeanu pe gutulu poteriloru, ce refusa a compune diferentiele in congresu. Erá, cá aliánti'a coalisata in contra lui Napoleonu si a Italiei, ea se póte acésta vorba, ca decandu domina Napoleonu si Victoru Emanuelu tóta Europ'a s'a ingropatu in datorii cu neconte-

nitele armari si amenintari, deci asupra —; si éoca, ca Napoleon ei luà pe dinainte. — Intr'aceea unu telegramu a-nuncia, ca mai nainte de tôte s'ar intruni o conferintia de ministri ai statelor europene, la cari se afla gata si invitatiunile, si se spera, ca si Angli'a va lua parte, dupa-ce Franci'a a apromisu, ca e gata a demite si diumetate ostirea pe acasa, dovedindu spiritul de pace. — Altufeliu Franci'a cu Itali'a si poterile aliata nu glumescu, ci se pregatescu pentru primavér'a a intimpina viitorulu cu arma in mana. —

Bucuresci... Proiectulu de lege datu de catra guvernulu Domnitoriului pentru inviolabilitatea domiciliului, adeca pentru cá se nu se mai póta calcá domiciliu cetatieniloru fara forme prescise, si pentru casuri bine determinate, acestu proiectu de lege constitutiva, care asigura locasiulu omului, — asigurare, fara care, dupa cumu se dice, in fruntea constitutiunii Belgiei, „nu póte fi fericire domestica“; — acestu mare proiectu de lege s'a respinsu de catra sectiunile camerei oligarchiei, si reportoriulu sectiunii, in care figurédia DD. C. A. Rosetti si D. Bratianu are se cetésca reportulu de respingere alu acestei sectiuni. D. C. A. Rosetti, care implea colónele diurnalului „Romannlu“ — pe candu acestu diurnalulu lupta pentru libertate, declamandu pe tôte tonurile pentru inviolabilitatea domiciliului, — astadi D. C. A. Rosetti este celu mai crâncenu luptatoriu contr'a celei mai mari libertati constitutive, contra inviolabilitatii domiciliului. —

Proiectulu de lege pentru constringerea corporale, amu sdusu in destulu pentru celu combate Caimata. Proiectulu de lege pentru inviolabilitatea domiciliului, spuseseramu in pucine cuvinte pentru celu combate; dara pretestulu acestei combateri contra acestei legi constitutive sciti care este? Ca neavendu cele alte legi asigurátorie de libertati, acésta lege ar' fi izolata si n'ar' puté avé efectulu seu; deci legea pentru inviolabilitatea domiciliului cade, pentru ca nu avemu legea libertatii individuale; si legea pentru libertatea individuale va cadé pentru ca nu avemu legea inviolabilitatii domiciliului. Amenduo aceste legi, cari sunt in mainele camerei elective, cadiute, voru atrage caderea legii improprietaririi, care si a- cea, cadiuta, — pentru-ca cele dintai nu esista, — va atrage caderea legii electorale. —

Interesulu celu mai mare alu siedintiei de eri 7/19 a fostu presentarea de catre D. Ministru alu justitiei a unei petitiuni din partea negutiatoriloru din piatia, prin care ceru legea constringerii corporale ce se afla si in statele cele mai constitutionali, care este chiaru in Elveti'a si in statele Americiei, si esprimu inspaimentarea Dloru ca, in discussiunea trecuta, s'a supresu si chiaru art. 314 din regulamentu, care totu era catu de slaba garantia pentru commerciu.

D. ministru justitiei a staruitu, cá se se ia mai curendu in desbatere acestu proiectu, éra D. Brailoiu a respinsu, ca e la tipariu report. majoritatii care respinge acésta lege. Buc.

De ce nu se publica proiectele propuse de DD. ministri, cá se se scia ce simte regimulu si ce oligarchiei?! Erea apucatur'a acésta, — esi va musca limb'a si regimulu, ca n'a esitu francu la lumina cu buna s'a vointia. — Inca neci unu proiectu dintre ale regimului n'am vediutu publicatu neci inainte de a se da la camera, neci dupa ce s'au propus; de ce nu?!

Preste totu.

In Svedi'a la inchiderea senat. imp. vorbi regele in persóna, cumuca pacea s'a turburatu, si Svedi'a trebue se fia ingrijita pentru periculele, ce amenintia pe regele Danimareei. La congressu va merge si va lua cuventulu pentru unirea regatelor acestora. Sciri diurnalistice punu pe rege in frunte la 22 mii soldati, cu care merge ajutoriu Daniei.

Poloni'a totu mai sangera, inse measurele rusesci, ca gen. Berg au impartitu Poloni'a in 9 comande militare cu plenipotencia martiala, amenintia pe poloni cu cutropire asupra ernei.

Franci'a a intratu in tacerea, ce precede furtunelor celoru mari. — Senatululu Francei a primitu adres'a responsatoria la cuventulu de tronu si incuviintiédia cele ce au vorbitu Napoleonu in numele Franciei.

Solulu noului rege din Danimarc'a fú priimitu de Napoleonu bine, ér' solulu ducelui Holsteinesu *Fridericu* fú primitu si mai bine, semnu, ca Napoleonu se folosese de ocaziune a prepará Angliei dificultati spre a o apropiá se favorisedie idea congressului.

Armata Austriei a ajunsu in 18. in Lipsi'a in marsiulu seu catra Holstein si consiliulu cetatienescu a tractatu tóta oscirea gratis. Hanoveranii si Prusiéni se afla aprópe de Holstein; ér' regele Danimareei cu 60 mii soldati, ei astépta la fruntaria, spre a'si apará teritoriulu.

ITALIA. Unu coresp. in „Post“ nu se indoiésce neci catu de pucinu, ca in primavéra Itali'a va avé resbelu cu Austri'a. Acésta o dise si generalulu de Sonnay in fruntea unui corpu de armata toscanicu provocandu'lu, cá se se ecercesa, ca momentulu de a porni la lupta e fórte aprópe. Conscrisiile de categori'a a dóua inca se rechiamu suptu arme, monastirile se prefacu in casarme, si soldatii facultati se rechiamu la flamura; ear in Lombardi'a abia se afla unu orasielu mai insemnatu, unde se nu se afle birouri de inrolari. — Pre cumu se descoperi din scrisori private ale princ. Napoleon, apoi Victoru Emanuel cu ori-ce pretiu va incepe resbelu in primavér'a viitória, fiendca vré a esi odata cu totulu din starea acésta torturatória si mistuitóre de tesaurulu statului, chiaru si cu pericolulu de a fi rebatutu de catra Austri'a si relegatu ér in Piemontulu séu si se crede, ca ar fi castigatu si pe garibaldiani de consorti.

TURCIA afara de lagarulu dela Siuml'a a tramisu acumu militia pentru tabara si la Vidin, fiendca póta frica, ca princip. Serbiei Michael cu Cusa si Montenegriinii, se voru rescula deodata pentru nedependintia totala. Se vorbesce, inse nu se sci nemica positivu, de vreo astfeliu de aliantia.

MAINOU. In cas'a de josu a sen. imp. insied 67 dede deputatulu ardeleanu Zimmermann si consocii o interpelatiune pentru omorulu ce se intemplá in dilele trecute in Bistriti'a, candu adeca unu locotenentu primariu e. r. cu numele Huss strapanse cu sabi'a diu'a mare in piaçia publica pe negutiatoriulu si curatorulu Mihailu Textoris, care indata si murí, si intréba pé ministrulu de resboiu, déca are cunoscintia despre casulu acest'a si ce mesuri s'au luat spre a pedepsi pe ucigatoriulu. Respunsulu se ascépta

De vreo cateva dile se totu profetédia retragerea ministr. de Schmerling si inlocuirea lui cu principele Auersberg. Au dedusu de aici diurnalele mai vertosu cele maghiare, ca ne stá inainte si schimbarea sistemii centralistice cu sistem'a federalistica séu celu pucinu cu cea strinsu autonóma; inse tôte s'au prefacutu in ventu, ca D. de Schmerling remane in locu, numai min. de resbelu Degenfeld se inlocuesce de gen. conte Coronini, dupa altii de banulu Socsevitz, altii de Baronu Ramming.

Deputatii nostri voru mai remané si pe Jan. la sen. imp.

37057—1863.

Concursu.

La institutu politechnicu c. r. din Vien'a au devenitu vacante doue stipendiuri de 210 fl pe anu, aplacitate din fundulu comerciale ardelenescu. Spre conferirea stipendiuriloru acestora se escrie prin aceasta concursu, cu acelu adausu, cá competitorii cererile loru bine documentate se le substérna pana in 13 Ianuariu 1864 prin autoritatile competenti la acestu guberniu, accludiendu cereriloru sale si unu reversu, in poterea carui'a se obléga, ca in casu ce ar castigá acelu stipendiu, dupa finirea cursului respectivu voru servi in Ardélu séu voru plati indereptu stipendiulu.

Sabiiu, 2. Dec. 1863.

3—3

Din guberniulu reg. alu Ardélului.

BUCURESTI.

Pentru comoditatea publicului calatoriu suscrisulu a pusu la cale, cá atatu biletele de caletoritu ou posta, catu si primirea de pacuri de adi incolo se se póta lua inainte in cancelari'a espeditiunei D. J. S. Spitzer, strata vamei Nr. 10.

Brasiovu in 20. Dec. 1863.

Institutulu carului iute la Bucuresci alul Körner.

Cursurile la bursa in 22. Decembre 1863 staasia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 68 cr. v. a
Augsburg	—	—	118 „ 50 „
London	—	—	118 „ 25 „
Imprumutulu nationalu	—	—	79 „ 90 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	72 „ 80 „
Actiile bancului	—	—	784 „ — „
„ creditului	—	—	182 „ 80 „

Obligatii desaroinarii pamentului in 16. Decembre 1863:

Bani 72.25 — — Marfa 73.—

Redactoru respundietoru

JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui
JOANNE GÖTT.